

Смолій Людмила Василівна,

к.е.н., Уманський національний університет садівництва, Україна

Джерела та напрями державної підтримки сільського господарства в Україні

Процеси здійснення державою регуляторних заходів в аграрному секторі економіки розвинутих країн світу тісно пов'язані з державною підтримкою, що зумовлюється необхідністю перерозподілу національного доходу на користь галузі з метою забезпечення її сталого розвитку та продовольчої безпеки країни. Державна підтримка аграрного сектору в Україні здійснюється не лише за рахунок бюджетного фінансування, а й через непрямі позабюджетні заходи регулювання. Тому характеристика рівня державної підтримки аграрного виробництва забезпечується використанням узагальнюючих показників, які включають оцінку широкого кола заходів: державне ціноутворення, розвиток ринкової інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності продукції галузі та сприяння її інноваційному поступу, розвиток аграрної науки й освіти, а також пряме фінансування товаровиробників.

Найбільш об'єктивну оцінку рівня державної підтримки аграрної галузі надає використання методологічних підходів, що застосовуються ОЕСР. За даною методикою, яка ґрунтується на зіставленні внутрішніх та світових цін на сільськогосподарську продукцію, визначається сума трансферів, яку отримує сільське господарство від платників податків та споживачів (за винятком надходжень від імпортного мита) в результаті політики підтримки галузі [1]. Дослідження динаміки обсягу таких трансферів у вітчизняному аграрному секторі економіки [2] засвідчило неефективність державної політики підтримки, внаслідок чого рівень сукупної підтримки галузі мав останніми роками негативне значення, при цьому ситуація щороку погіршується.

Джерелами генерування трансферів до аграрної галузі можуть бути надходження від платників податків та споживачів сільськогосподарської

продукції, а також видатки з бюджету. Майже всі надходження, отримані внаслідок впровадження державних регуляторних заходів в аграрному секторі економіки України, забезпечувались останніми роками за рахунок трансферів від споживачів [3], бюджетне фінансування лише частково компенсувало наслідки неефективної цінової підтримки. Однак отримані трансфери перерозподіляються таким чином, що сільськогосподарські виробники не відчують збільшення своїх доходів. Для порівняння: європейські товаровиробники отримують 18-20% усіх трансферів [2]. Основні переваги від здійснення регуляторних заходів держави відчують споживачі сільськогосподарської продукції, що можуть купувати її за цінами, нижчими від світових. Деяка частка засобів виділяється й на розвиток аграрної інфраструктури: насамперед, для фінансування аграрної освіти та науки. Однак в цілому втрати виробників нівелюють вигоди, отримані внаслідок державної підтримки сільського господарства.

Непослідовність та несистемність аграрної політики, що стали причиною описаної ситуації, вимагають її переорієнтації на забезпечення встановлення внутрішніх цін на сільськогосподарську продукцію на рівні або вище світових, підвищення ефективності бюджетних видатків на реалізацію державних програм з розвитку галузі та спрямування основної частки фінансування на підтримку заходів внутрішньої підтримки, що прямо не впливають на виробництво і торгівлю сільськогосподарською продукцією.

Список використаних джерел

1. Methodology for the measurement of support and use in policy evaluation / Organization for economic cooperation and development (Trade and Agriculture Directorate) available at: <http://www.oecd.org/dataoecd/36/47/1937457.pdf>
2. Producer and Consumer Support Estimates, OECD Agriculture statistics (database). doi: dx.doi.org/10.1787/agr-pcse-data-en
3. Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2015, OECD Publishing, Paris. – doi: http://dx.doi.org/10.1787/agr_pol-2015-en.